

Til Vandløbsmyndigheden i
Silkeborg, Viborg, Randers
og Favrskov Kommuner.

VIBORG
KOMMUNE

Silkeborg
Kommune

Favrskov
Kommune

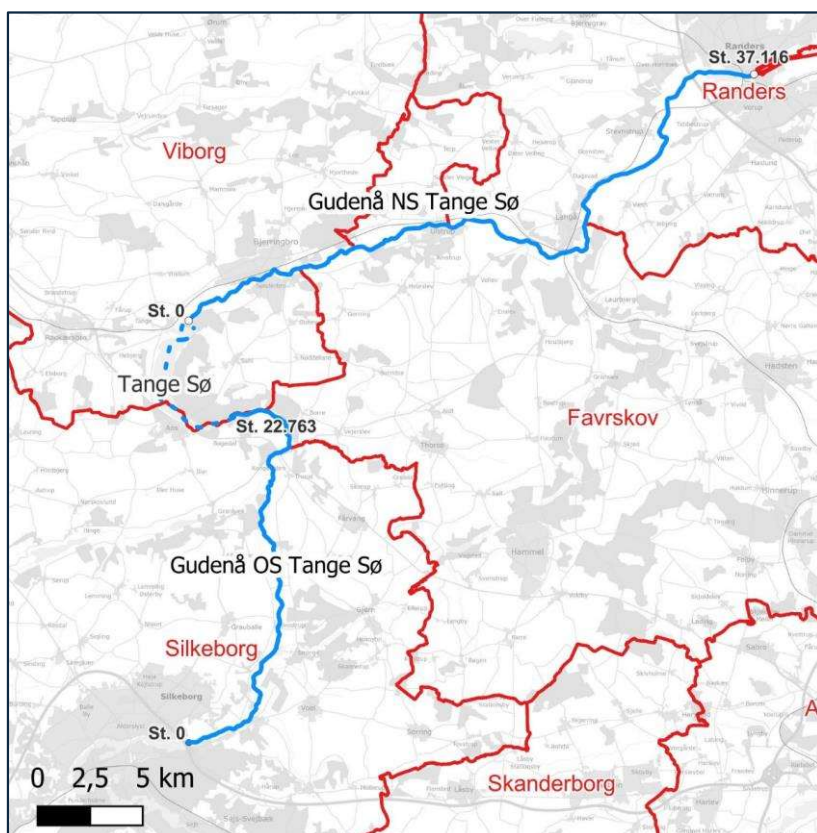
Randers Kommune

Dispensation til flytning af grødeskæringstidspunkt for den ordinære grødeskæring i Gudenåen

Dato: 02.12.2025

Silkeborg, Viborg, Randers og Favrskov Kommuner meddeler hermed dispensation til flytning af grødeskæringstidspunkt for den ordinære grødeskæring i Gudenåen (jf. naturbeskyttelseslovens¹ § 3).

Placering og omfang af det ansøgte kan ses af oversigtskortet i bilag 1 og på nedenstående oversigtskort.

Figur 1: Oversigtskort: Udklip fra Miljørapporten for Vandløbsregulativ for Gudenåen, Niras. Røde linjer er kommunegrænser, blå linjer er vandløbsstrækningen. Stiplet blå linje er forløb igennem Tange Sø.

Strømrønde bredden i forslag til nyt regulativ er uændret i forhold til eksisterende regulativ. Dog er skærebredde på strækning fra Borre Å til Ormnæs reduceret fra 20 til 10 m, da strækningen er optaget som vandløb, hvor den tidligere indgik som sø.

¹ Naturbeskyttelsesloven, lovbekendtgørelse nr. 927 af 28/06/2024

Afgørelse

Silkeborg, Viborg, Randers og Favrskov Kommuner meddeler hermed dispensation fra naturbeskyttelseslovens § 3 til at flytte grødeskæringstidspunktet for den ordinære grødeskæring i Gudenåen, for vandløbsstrækningerne opstrøms og nedstrøms Tangeværket som ansøgt efter § 65, stk. 2, jf. § 3 i naturbeskyttelsesloven.

Dispensationen må ikke udnyttes før klagefristens udløb, 4 uger fra dags dato. Hvis afgørelsen bliver påklaget, må dispensationen ikke udnyttes, før sagen er afgjort af Miljø- og Fødevareklagenævnet, medmindre nævnet bestemmer andet.

Hvis dispensationen ikke udnyttes inden 3 år, bortfalder den.

Det er kommunernes vurdering, at ændring af grødeskæringstidspunkt er dispensationskrævende. Naturbeskyttelseslovens § 3 beskytter specifikke naturtyper mod ændringer i deres tilstand. Selvom bestemmelsen ikke direkte nævner beskyttelse af dyr, kan beskyttelsen af naturtyper indirekte beskytte de dyrearter, der lever i disse habitater. I nærværende sag vurderes arter som fisk, smådyr og lampretter at blive påvirket af flytning af grødeskæringstidspunktet.

Det er kommunernes vurdering, at ændring af grødeskæringspraksis i forhold til at reducere grødeskæringsbredden fra 20 til 10 meter fra Borre Å til Ormnæs ikke kræver dispensation fra naturbeskyttelseslovens § 3, da der ikke er tale om at foretage en aktiv handling i et § 3 område, men tale om at reducere en tidligere aktiv lovlig, men ellers dispensationskrævende handling.

Sagsoplysninger

Baggrund for ansøgningen

Gudenåregulativet er under revision. Det nuværende regulativ er fra 2000.

På baggrund af en beslutning fra politikerne i de 4 kommuner arbejder forvaltningerne i de 4 kommuner som udgangspunkt videre med et regulativ med:

- én årlig grødeskæring på 7 meter mellem Silkeborg og Tange Sø
- én årlig grødeskæring på 10 meter mellem Tangeværket og Randers
- ét årlig strømløb i Tange Å på 5 meter fra udløbet af det offentlige vandløb Tange Å til vejdæmningen for Tange-Ans vejen (Tange Søvej)
- ét årlig strømløb på 20 meter i Sminge Sø og Tange Sø fra Ormsnæs til Tangeværket
- mulighed for ekstraordinær grødeskæring efter objektive, kontrollerbare kriterier.

Ansøgning

Strømrøndebredde ifm. både ordinær og ekstraordinær grødeskæring

Strømrøndebredden i forslag til nyt regulativ er uændret i forhold til eksisterende regulativ. Dog er skærebredde på strækning fra Borre Å til Ormnæs reduceret fra 20 til 10 m, da strækningen er optaget som vandløb, hvor den tidligere indgik som sø.

Gudenåen opstrøms Tangeværket (1. juli – 1. september)

Strækning	Stationering (m)	Strømrøndebredde (m)
Silkeborg Langsø – Sminge Sø	St. 0 – 6.952	7
Strømløb gennem Sminge Sø	St. 6.962 – 7.511	20
Sminge Sø – Borre Å	St. 7.511 – 20.587	7
Borre Å – Ormnæs	St. 20.587 – 22.763	10

Tange Sø (1. juli – 1. september)

Strækning	Længde af strømløb (m)	Strømrøndebredde (m)
Ormnæs – Tangeværket	ca. 7.800	20
Fra udløbet af det offentlige vandløb Tange Å til vejdamningen for Tange-Ans vejen (Tange Søvej)	ca. 250	5

Gudenåen nedstrøms Tange Sø (1. september – 1. oktober)

Strækning	Stationering (m)	Strømrøndebredde (m)
Tangeværket – Randers Bro	St. 0 – 37.116	10

Oversigt over skæring, strømrøndebredde i nyt regulativ

Grøden skal skæres i vandløbets naturlige strømrønde for at opnå en strømrønde, som følger åens naturlige slyngninger og herved giver den bedst mulige vandføringsevne under de givne forhold. Strømrønden skal i videst muligt omfang skæres helt ned til lige over vandløbsbunden, således at vandløbsbunden forstyrres mindst muligt.

Terminerne for ordinær grødeskæring

For den ordinære grødeskæring ønskes grødeskæringstidspunktet i det nye regulativ flyttet.

Tabel 1: Forskeli grødeskæringstidspunkt mellem eksisterende og nyt regulativforslag. OS = opstrøms. NS = nedstrøms.

Eksisterende regulativ	Forslag i nyt regulativ
1 årlige grødeskæring (ordinær)	1 årlige grødeskæring (ordinær)
OS: 15. juni – 1. august	OS: 1. juli – 1. september
NS: 15. august – 31. oktober	NS: 1. september – 1. oktober
-	10 + 2 arbejdsdage

International naturbeskyttelse

Kommunen må, i henhold til habitatbekendtgørelsen², ikke give tilladelser eller dispensationer til planer og projekter, der kan skade de internationale naturbeskyttelsesområder eller arter og naturtyper på udpegningsgrundlaget (bilag II-arter), eller de strengt beskyttede arter på det tilhørende bilag IV (bilag IV-arter). Kommunen skal derfor vurdere den mulige påvirkning i sagsbehandlingen.

² Habitatbekendtgørelsen, Bekendtgørelse nr. 1098 af 21/08/2023

Natura 2000-områder

Udpegningsgrundlag for Natura 2000-områderne kan ses i Miljørapport for "Vandløbsregulativ for Gudenåen – Silkeborg Langsø – Randers bro" (Niras – Version 3 – 29. januar 2025).

Det fremgår af vurderingen, at regulativudkastet kan vedtages uden at skade naturtyper eller arter på udpegningsgrundlagene i Natura 2000-områder eller disse områders integritet, såfremt grødeskæringsterminen flyttes til september, hvor havlampretternes drift er ophørt (jf. miljøvurderingen).

Bilag IV-arter

Det fremgår af miljøvurderingen, at det nye regulativ ikke vil medføre en forringelse af den økologiske funktionalitet for arter tilknyttet vandløbet, og at der ikke sker bevidst skade på enkeltindivider (jf. miljøvurderingen).

Flytningen af grødeskæringstidspunktet vurderes ikke at skade bilag IV-arter.

Vandområdeplaner (EU's vandrammedirektiv)

Det fremgår af miljøvurderingen, at bestemmelserne i regulativudkastet ikke vil forringe tilstanden eller forhindre målopfyldelse for hverken vandplanter, alger, smådyr og fisk i den regulativbestemte del af Gudenåen og i Tange Sø, da der i regulativudkastet er indarbejdet planmæssige forudsætninger om at foretage specifikke vurderinger inden gennemførelsen af ekstraordinære grødeskæringer og oprensninger (jf. miljøvurderingen).

Flytningen af grødeskæringstidspunktet vurderes ikke at forringe tilstanden eller forhindre målopfyldelse.

Lovgrundlag

De vandløb, der er omfattede af beskyttelsen efter naturbeskyttelseslovens § 3, er udpeget af miljø- og fødevareministeren efter indstilling fra kommunalbestyrelsen eller tidligere amtsrådet. Gudenåen er et sådant udpeget vandløb, som derfor er beskyttet efter naturbeskyttelseslovens § 3.

Formålet med naturbeskyttelseslovens § 3 (beskyttet naturtype) er at sikre ferske enge, moser, overdrev, heder, vandløb, strandenge og søer mod tilstandsændringer. En ændring af tilstanden i beskyttet vandløb kræver derfor dispensation fra naturbeskyttelseslovens § 3. Bestemmelsen administreres restriktivt, og der meddeles normalt kun dispensation til meget begrænsede eller naturforbedrende foranstaltninger.

Begrundelse for dispensationen

Silkeborg, Viborg, Randers og Favrskov Kommuner vurderer, at der kan meddeles dispensation til flytning af grødeskæringstidspunkt for den ordinære grødeskæring i Gudenåen, som beskrevet i ansøgningen.

Der er ved afgørelsen lagt vægt på følgende:

- At det er en fordel for havlampretlarver, at grødeskæringstidspunktet nedstrøms Tange Sø flyttes, da grødeskæringen herved kommer til at foregå udenfor den periode, hvor havlampretlarverne drifter ned ad åen og dermed er meget sårbare overfor et indgreb, som grødeskæring (slut august).
- At grødeskæringen er en sædvanlig og dermed lovlig drift, der fortsat kan foretages efter naturbeskyttelseslovens § 3.

- At det er en fordel for vandløbsbiologien generelt at rykke grødeskæringstidspunkt til senere på sæsonen. Generelt opnås den mindst skadelig effekt jo mindre og jo senere på sæsonen, der skæres grøde. Dette skyldes at vandplanterne, som udgør et vigtigt habitat for smådyr og småfisk i vandløbet, begynder at henfalde i august måned og jo længere hen på efteråret, man kommer, jo mere vil vandplanterne være henfaldet, og jo mindre skade vil ske på vandplanterne i sig selv og deres funktion som habitat for smådyr og fisk.
- At det vurderes at flytning af grødeskæringsterminerne ikke er i strid med vandrammedirektivet eller habitatdirektivet.
- Kommunerne vurderer, at ændring af grødeskæringstidspunkt kun vil kunne medføre et kortvarigt fald i vandstanden, og derfor ikke vil medføre en væsentlig påvirkning af de vandløbsnære terrestriske naturtyper.

Det ansøgte vurderes ikke at påvirke Natura 2000-områder, yngle- og rasteområder for dyrearter på habitatdirektivets bilag IV, eller at forårsage skade på plantearter på habitatdirektivets bilag IV.

Klagevejledning

Afgørelsen kan påklages til Miljø- og Fødevareklagenævnet af ansøger, ejeren af ejendommen, offentlige myndigheder, lokale foreninger og organisationer, som har væsentlig interesse i afgørelsen, og landsdækkende foreninger og organisationer, som har beskyttelse af natur og miljø eller rekreative interesser som formål.

Hvis du ønsker at klage over denne afgørelse, kan du klage til Miljø- og Fødevareklagenævnet. Klagefristen udløber 4 uger efter, at afgørelsen er meddelt dvs. d. 30. december 2025. Er afgørelsen offentligt bekendtgjort, regnes klagefristen dog altid fra bekendtgørelsen, som er den 2. december 2025. Hvis klagefristen udløber på en lørdag eller helligdag, forlænges klagefristen til den følgende hverdag.

Du klager via klageportalen, som du finder via borger.dk eller virk.dk. Du logger på klageportalen med MIT-ID. En klage er indgivet, når den er tilgængelig for Silkeborg Kommune via klageportalen. Når du klager, skal du betale et gebyr på 900 kr. for borgere og 1.800 kr. for virksomheder, organisationer og offentlige myndigheder.

I klageportalen sendes din klage automatisk først til Silkeborg Kommune. Hvis Silkeborg Kommune fastholder afgørelsen, sender kommunen klagen videre til behandling i nævnet via klageportalen. Du får besked om videresendelsen.

Miljø- og Fødevareklagenævnet afviser din klage, hvis du sender den uden om klageportalen, medmindre du er blevet fritaget for brug af klageportalen. Hvis du ønsker at blive fritaget for at bruge klageportalen, skal du sende en begrundet anmodning til Silkeborg Kommune.

Kommunen videresender din anmodning til nævnet, som herefter beslutter om, du kan fritages. Se betingelserne for at blive fritaget på klagenævnets hjemmeside: <https://naevneneshus.dk/>

Hvis der klages rettidigt, må en tilladelse ikke udnyttes, før klagen er afgjort, medmindre Miljø- og Fødevareklagenævnet bestemmer andet.

Hvis du vil indbringe afgørelsen for domstolene, skal dette ske inden 6 måneder efter, at

afgørelsen er meddelt. Uanset om der anlægges retssag, er man forpligtet til at rette sig efter Miljø- og Fødevareklagenævnets afgørelse, indtil domstolen måtte bestemme noget andet.

Venlig hilsen

Jesper Stern Nielsen

Biolog, Viborg Kommune

Karina Amdi Sørensen

Specialkonsulent, Favrskov Kommune

Anne Margrethe Wegeberg

Biolog, Randers Kommune

Kirsten Primdahl

Biolog, Silkeborg Kommune

Behandling af personoplysninger

Silkeborg, Viborg, Randers og Favrskov Kommune behandler oplysninger om dig for at kunne behandle din henvendelse eller sag. Ønsker du at vide mere om, hvordan vi passer på dine oplysninger, og hvilke rettigheder du har, kan du læse mere på denne hjemmeside: <https://oplysningsbrev.silkeborg.dk/natur>

Kopi til:

Bjerringbro og Omegns Sportsfiskerforening, e-mail: bestyrelsen@bjerringbro-sportsfisker.dk
Danmarks Naturfredningsforening lokal Favrskov, e-mail: favrskov@dn.dk
Danmarks Naturfredningsforening lokal Randers, e-mail: dnranders-sager@dn.dk
Danmarks Naturfredningsforening lokal Silkeborg, e-mail: dnsilkeborg-sager@dn.dk
Danmarks Naturfredningsforening lokal Viborg, e-mail: dnviborg-sager@dn.dk
Danmarks Naturfredningsforening, e-mail: dn@dn.dk
Danmarks Sportsfiskerforbund, e-mail: post@sportsfiskerforbundet.dk; lbt@sportsfiskerforbundet.dk; oestjylland@sportsfiskerforbundet.dk; himmerland@sportsfiskerforbundet.dk
Dansk Botanisk Forening, Jyllandskredsen, e-mail: dbf.oestjylland@gmail.com
Dansk Forening for Rosport, e-mail: dffr@roning.dk
Dansk Fritidsfiskerforbund, e-mail erling@e-frahm.dk og Arne Rusbjerg, e-mail: teamstr@gmail.com
Dansk Kano og Kajakforbund, e-mail: miljoudvalg@kano-kajak.dk
Dansk Ornitologisk Forening Favrskov, e-mail: mail@dofoj.dk
Dansk Ornitologisk Forening Randers, e-mail: randers@dof.dk
Dansk Ornitologisk Forening, e-mail: natur@dof.dk
Dansk Ornitologisk Forening-Nordvestjylland, e-mail: viborg@dof.dk
Dansk Ornitologisk Forenings Lokalkomité, e-mail: silkeborg@dof.dk
Dansk Sportsfiskerforbund, e-mail: Jankarnoe@gmail.com
Entomologisk fagudvalg (EFU), e-mail: def@entoweb.dk
Foreningen Fri Natur, e-mail: frinaturdanmark@gmail.com
Friluftsrådet Favrskov/Randers, e-mail: oestjylland@friluftraadet.dk
Friluftsrådet LimfjordSyd, e-mail: Viborg@friluftraadet.dk
Friluftsrådet Silkeborg, e-mail: Silkeborg@friluftraadet.dk
Friluftsrådet, e-mail: Randers@friluftraadet.dk, lokalraad@friluftraadet.dk
Friluftsrådets landsdækkende e-mail til lokale henvendelser, e-mail: lokalraad@friluftraadet.dk
Gjern Natur, e-mail: post@gjern-natur.dk
Gudenådalens lodsejerforening, Torben Pedersen, e-mail: torben.bwi@gmail.com
Gudenåkommiteen, e-mail: majbrittkjeldahl.lassen@silkeborg.dk
Hadsten Lystfiskeriforening, e-mail: formand@lilleaen.dk
Landbrugs- og fiskeristyrelsen, e-mail: mail@fisk-st.dk
Langå Sportsfiskerforening, e-mail: foreningen@langaa-sf.dk
Lystfiskerforeningen AROS, e-mail: lystfiskerforeningenaros@gmail.com
Miljøstyrelsen, e-mail: mst@mst.dk
Moesgård Museum, e-mail: ark@moesgaardmuseum.dk
Museum Randers, e-mail: mail@museumoj.dk
Museum Silkeborg, e-mail: info@museumsilkeborg.dk
Museum Viborg, e-mail: oldtid@viborg.dk
Naturstyrelsen, e-mail: SHL@nst.dk
Randers Sportsfisker Klub (Gudenåen og Alling Å), e-mail: formand@randerssportsfiskerklub.dk
Silkeborg Fiskeriforening, e-mail: Formand@silkeborg-fiskeriforening.dk

Silkeborg Kajakklub, e-mail: lrsdmgrd88@gmail.com

Silkeborg Roklub, e-mail: info@silkeborg-roklub.dk

Slots- og Kulturstyrelsen, e-mail: cfk@slks.dk

Tangeværket, e-mail: lambert@gudenaacentralen.dk

Viborg Sportsfiskerforening, e-mail: formand@vsf.dk

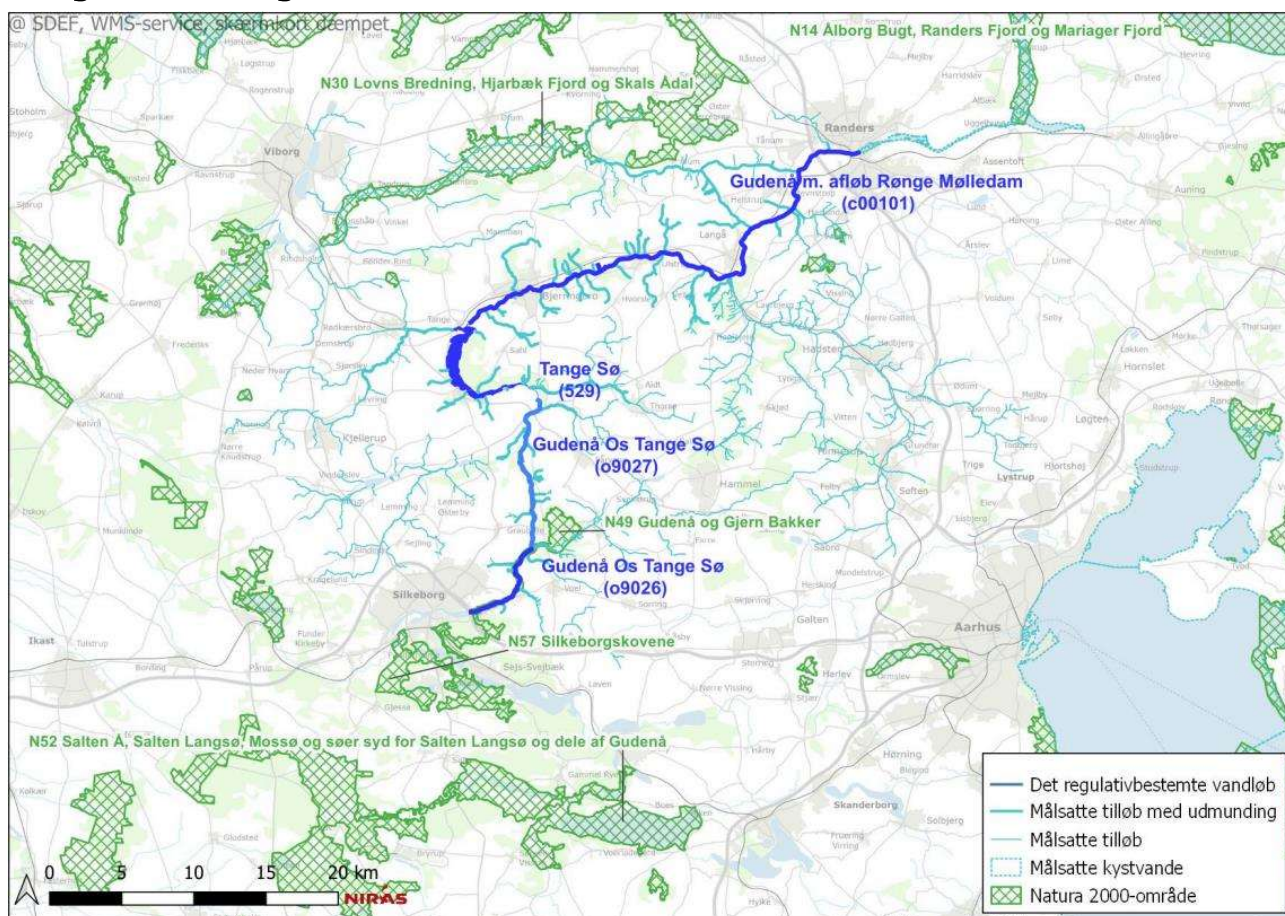
Ålauget for Gudenå fra Silkeborg til Tange Sø (Ålauget GST), Frands Lauritzen, e-mail frands@aalaugtgst.dk
og frands.lauritzen@gmail.com

Ålav for Gudenå og Nørreå, e-mail: post@aalavgn.dk

Vedlagt

Bilag 1 - Oversigtskort

Bilag 1 – Oversigtskort

Udklip fra Miljørapporten for Vandløbsregulativ for Gudenåen, Niras. Oversigtskort over den vandløbsstrækning som regulativudkastet omhandler. På kortet ses de målsatte vandområder og Natura 2000-områder, som er omfattet af regulativudkastet eller på anden vis kan påvirket af regulativbestemmelserne. Omkring 60 km opstrøms Natura 2000-området N57 Silkeborgskovene ligger N77 Uldum Kær, Tørring Kær og Ølholm Kær, og området fremgår derfor ikke af kortet.